

FÖRSVARSMAKTEN

Reglemente Verksamhetssäkerhet – Trafik

2023

Reglemente
Verksamhets säkerhet
Trafik

SÄKR TRF

REGLEMENTE

© Försvarmakten har upphovsrätt till detta verk.

Bilder på omslaget: Marcus Åhlen, Försvarmakten
Grafisk bearbetning: FMLOG Försörjning, Grafisk produktion
Produktionsid: 220519028
Produktionsformat: A5, InDesign
Publikationsområde: Arméchefens publikationer
Förrådsbeteckning: M7739-353141
Tryck: FMLOG Försörjning, Grafisk produktion

REGLEMENTE

VIDAR-handling: FM2022-9578:1

Beslut om fastställande av Reglemente **Verksamhetssäkerhet – Trafik 2023**

Reglemente Verksamhetssäkerhet – Trafik 2023 (SÄKR TRF) 3.0 Ä0 fastställs att gälla från och med 2023-07-01. Publikationens registrerade M-nr är M7739-353141.

Följande upphävs 2023-07-01:

Reglemente Verksamhetssäkerhet – Trafik 2020, gällande från och med 2020-02-01.

Publikationen tillgängliggörs genom publicering på intranätet Emilia. Publikationen ska lagerhållas vid FMCL/FBF.

Detta beslut är fattat av generalmajor Karl L E Engelbrektson. I den slutliga handläggningen har överstelöjtnant Jon Hermansson och fanjunkare Mogens Berger deltagit, den senare som föredragande.

Karl L E Engelbrektson
Arméchef

Jon Hermansson
C Arméstabens marksäkerhetssektion

ÄNDRINGAR

Nr	Sida	Omfattning	Datum för föredragning Beslut av	VIDAR - ärende nr
0		Ursprunglig fastställelse	2023-07-01	FM2022-9578:1

Mom avser nummer i den rättade versionen.

Ändringar i texten framgår av ändringsmarkör. I de fall rad/stycke har utgått markeras det med en blankrad och ändringsmarkör.

Kom ihåg!

Om du läser detta reglemente i pappersformat – kontrollera att du har den senaste utgåvan. Fastställd och gällande utgåva finns alltid publicerad på Försvarmaktens intranät.

Förslag och behov att förtydliga, ändringar etc. sänds till ast-stod-marksak@mil.se. Inkommande förslag och behov följs upp och återkopplas till berörda.

Förord

Förord till SäkR Serien återfinns i *SäkR Grunder*.

SäkR Trafik riktar sig till, och bestämmelserna omfattar, alla som tillhör Försvarsmakten och som befinner sig i trafikmiljön eller är trafikanter. SäkR Trafik omfattar säkerhetsbestämmelser för trafik både på väg och i terräng.

Mer detaljerade bestämmelser för körning med stridsfordon framgår av *SäkR Fordon/Stridsfordon*.

Pansarterrängbil, oavsett typ, är i *SäkR Trafik* jämställda när det gäller vikt, bredd och andra särskilda bestämmelser som framgår av *kapitel 5* i denna publikation.

Läsanvisning

I nedanstående moment har förändringar som påverkar innebörden gjorts i denna utgåva jämfört med SäkR 2020.

Mom	Innehåll
2:16	Krav på militär förarbehörighet. Genom FSS 2021:2 och FIB 2023:6 fastställande har denna text förändrats för att överensstämna med överordnade bestämmelser.
5:37	Fordonstågs längd. Lämpligheten att framföra fordonskombinationer som överstiger 24 meters total längd ska bedömas av Försvarsmaktens funktionsföreträdare i fordonstjänst innan kombinationen tas i trafik.
7:2	Undantag från vilotidsbestämmelser vid militär övning. Momentet är förtydligat och mer utvecklat för att användbarheten blir tydligare och mer detaljerad för chef organisationsenhetens beslut och tillämpning av detta av underställda chefer och personal.

Förändrade moment markeras inuti boken med uppmärksamhetsmarkör.

Observera!

Innan verksamhet enligt SäkR påbörjas, kontrollera eventuell inverkan från gällande marksäkerhetsordrar, se samarbetsytan [FM Marksäkerhetsföreträdare](#).

Innehåll

Förord	5
1 Grunder	9
Allmänt	9
2 Trafiksäkerhetsansvar	11
Central nivå	11
Lokal nivå	11
Enskilda	12
Förarbehörighet	16
3 Militär vägtrafikkontroll.....	19
Allmänt	19
4 Utrustning	21
Allmänt	21
5 Körning på väg och i terräng	25
Kör- och vilotider	25
Körning med olika belysningsgrader	27
Vägar och axeltryck	32
Sammankoppling av fordon	35
Passage av väg- och plankorsning samt hängande ledningar	35
Omkörning	37
Stannande och parkering	38
Backning	39
Breda fordon	39
Långa fordon	41
Reflexer på fordon	41
Fordonslast	42
Hastighetsbestämmelser	43

REGLEMENTE

6	Transport av personal	45
	Tolkning.....	50
7	Beslutade undantag för chef organisationsenhets tillämpning ...	53
	Grunder	53
	Vid militär övning	54
	För tillämpning vid insats i operationsområde	57
	Bilaga 1. Begreppsförklaringar och definitioner	59
	Redaktionell information.....	61

1 Grunder

Allmänt

---

1. Trafikförfattningar. – Den civila trafiklagstiftningen gäller för fordon brukade av Försvarsmakten och personal inom Försvarsmakten med vissa undantag. Dessa undantag återfinns i *Militärtrafikförordning SFS 2009:212 (MTrF)*. I MTrF regleras också vilka undantag som Försvarsmakten har befogenhet att meddela föreskrifter om.

Militära trafikanvisningsmärken gäller fordonstrafik som utförs av personal som tillhör Försvarsmakten eller vid trafik med fordon som brukas av Försvarsmakten. Militära trafikanvisningsmärken är avsedda att uttrycka varningar, förbud, påbud och upplysningar.

) Närmare bestämmelser för militära trafikanvisningsmärken finns i Försvarsmaktens föreskriftsamling (FFS 2021:2) Militär trafik.

Tillämpning av lagar, förordningar och föreskrifter samt Försvarsmaktens författningssamling och interna bestämmelser framgår av *SäkR Trf*.

) Ytterligare stöd och anvisningar för instruktörer i fordonstjänst och fordonsförare framgår av *Handbok fordonstjänst (H Fordonstj)* och *Handbok trafiksäkerhet (H Trfsäk)*.

REGLEMENTE

2 Trafiksäkerhetsansvar

Central nivå

---

1. Företrädare för trafiksäkerheten. – Företrädare för trafiksäkerheten på central nivå, utses av chefen för Försvarsstaben.

Lokal nivå

---

2. Trafiksäkerhetsarbetets bedrivande. – Varje organisationsenhetschef ska årligen upprätta eller revidera lokal handlingsplan som omfattar hur det systematiska trafiksäkerhetsarbetet ska bedrivas på lokal nivå samt, i förekommande fall, om garnisonssamverkan mellan flera organisationsenheter finns. Dock ska det vid varje organisationsenhet finnas egen handlingsplan enligt ovan. Åtgärder ska finnas förtecknade i uppgiftsform i handlingsplanen.

3. Trafiksäkerhetschef. – Varje organisationsenhetschef ska tillsätta en trafiksäkerhetschef och vid behov ställföreträdare. Om organisationsenheten bedriver verksamhet på många platser, verkar över stort geografiskt område eller bedriver komplex verksamhet ur trafiksäkerhetssynpunkt bör minst en ställföreträdare finnas.

Vid förändring av befattningshavare som trafiksäkerhetschef eller dennes ställföreträdare ska organisationsenheten rapportera ändringen skriftligt till företrädare för trafiksäkerheten på central nivå (Försvarsmaktens trafiksäkerhetschef).

Trafiksäkerhetschef bör vara militär trafikinspektör.

4. Militär trafikinspektör. – Vid de organisationsenheter som utbildar till militära förarbevis och/eller körkort ska det finnas minst en militär trafikinspektör med giltigt förordnande som kvalitetssäkrar fordonsutbildning och prov för militärt förarbevis och körkort.

5. Fordons-/specialfordonsinstruktör. – Vid de organisationsenheter som utbildar till körkort och/eller militär förarbehörighet ska det finnas så många fordonsinstruktörer och specialfordonsinstruktörer att fordonsutbildningen följer bestämmelser och riktlinjer för fordonsutbildning som framgår av *Handbok Fordonstjänst*.

Enskilda

---

6. Chef och övningsledare. – Chef och övningsledare, oavsett nivå, som planerar verksamhet i trafikmiljön eller där trafikanter ingår eller berörs ska särskilt beakta och hantera de trafiksäkerhetsrisker som finns eller uppstår. Detta gäller verksamhet såväl på väg som i terräng.

7. Förare. – Föraren är ansvarig för fordonets framförande, last, säkerhet för passagerare och eventuellt tolkande trupp och att fordonet i övrigt kan framföras på ett trafiksäkert sätt.

Föraren ska utan särskild order

- avbryta körning som inte är trafiksäker vilket även inbegriper egen trötthet och sömnighet
- kontrollera att fordonets säkerhetsutrustning används

REGLEMENTE

2

- kontrollera och se till att upprätthålla lastsäkringen på och i fordonet
- genomföra daglig tillsyn
- åtgärda fel och brister på fordonet
- omedelbart rapportera upptäckta brister gällande trafiksäkerheten till fordonschefen samt chefen för fordonskolonnen eller övningsledaren
- vid transport av stridsfordon ska föraren med hjälp av stridsfordonschefen eller -föraren bedöma om stridsfordonet är i transportdugligt skick vid lastningen.

Om fordonschef inte är utsedd är föraren tillika fordonschef och har då uppgifter att lösa som ankommer på fordonschef.

8. Fordonschef. – En fordonschef är chef för fordonets besättning, passagerare och eventuellt tolkande trupp.

↳ På stridsfordon används begreppet vagnchef istället för fordonschef.

Fordonschefen ska

- under framförandet av fordonet förvissa sig om att förarens trötthet och sömnhet under körningen inte medför att trafiksäkerheten sätts i fara
- avbryta körning som inte är trafiksäker. Detta innefattar även körning som inte är trafiksäker på grund av trötthet eller sömnhet
- vid behov biträda föraren vid framförande av fordonet, som exempelvis vid trånga passager
- vid behov beordra förarbyte
- vid behov beordra raster
- bistå föraren vid kontroll och efterlevnad av att fordonets säkerhetsutrustning används av all personal som färdas i eller på fordonet
- vid behov bistå föraren att varna transporterad personal innan hinder passeras
- vid behov biträda föraren att rapportera brister gällande trafiksäkerheten till chefen för fordonskolonnen eller övningsledaren
- vid behov utse flakchef samt eventuell tolkvarnare.

9. Flakchef. – Flakchefen ska se till att transport av personal på flak, i bakvagn (gällande bandvagnar)/stridsutrymme och släpfordon sker enligt reglerna för sådan transport (se *kapitel 5* avseende hastighetsbestämmelser samt *kapitel 6* för övriga bestämmelser) och att trafiksäkerheten inte sätts i fara för den personal som transporteras på flak, i bakvagn eller släpfordon.

Vid behov ska flakchefen vidarebefordra kommandon och varningar från föraren/fordonschefen och varnaren.

10. Ledare/backvarnare. – Vid framförande av fordon har ledare/backvarnare till uppgift att med hjälp av tecken eller muntliga anvisningar stödja och hjälpa föraren där föraren vid framförandet själv inte kan kontrollera vägen/terrängen. Ledare/backvarnare ska befinna sig på sådan plats varifrån aktuell väg/terräng kan överblickas och anvisningar kan ges till föraren, se även *SäkR Fordon/stridsfordon, kapitel 2*.

Föraren har ansvar för framförandet av fordonet även när ledare/backvarnare bistår föraren. Föraren ska med stöd av ledaren/backvarnarens anvisningar framföra fordonet. Förare ska göra en bedömning om stödet från ledare/backvarnare är tillräckligt. Om så inte är fallet måste föraren vidta åtgärder (gå ut ur fordonet för att kontrollera vägens/terrängen själv) för att förvissa sig om vägens/terrängens beskaffenhet. Om vägen/terrängen inte är tillfyllest ska föraren avbryta framförandet.

11. Tolkvarnare. – Tolkvarnarens uppgift är att hålla samband mellan föraren/fordonschefen och tolklaget. Tolkvarnaren varnar de tolkande vid fara, hinder eller skarp kurva enligt de regler som framgår av *kapitel 6*.

12. Trafikpost. – En trafikpost har befogenhet att övervaka och dirigera/ge anvisningar för trafik.

Trafikdirigering används när trafiksäkerheten kräver det eller för att underlätta framkomligheten för militära fordon. Utbildning och genomförande av trafikdirigering ska ske enligt transportlednings- och trafikreglemente (*Tpl TrfR*).

13. Trafikposts utrustning. – Trafikpost ska bära den utrustning som är knuten till den egna befattningen vid tjänsteutövning samt den utrustning som trafikpost ska bära enligt *Tpl TrfR*.

Legitimationshandling samt dokumentation som utvisar personens förordnande som trafikpost ska medföras vid utövande av trafikposttjänst.

14. Trafikvarnare. – Trafikvarnare är en person som varnar trafikanter för hinder, stopp, fordon, trupp eller liknande situationer när militära fordon och/eller personal uppehåller sig på eller runt vägen så att fara i annat fall kan uppstå för trafikanter och militär personal.

Trafikvarnare ska uppehålla sig vid sidan av vägen och varna trafikanter genom att hålla upp en varningstriangel mot de fordon som närmar sig platsen. Trafikvarnare får ingripa i trafiken endast för att förhindra eller begränsa en olycka. Trafikvarnare ska beakta den egna säkerheten vid varnande och agerade.

Innan trafikvarnaren sätts ut ska denne instrueras om sin uppgift och befogenheter. Utsättande chef ska vid behov planera för trafikvarnarens avlösning. Trafikvarnare bör bära reflexväst eller liknande varnings-/ varselfersedel. Vid mörker eller nedsatt sikt bör trafikvarnaren utrustas med lampa som kan avge rött sken.

Trafikvarnarens avstånd till hindret eller motsvarande ska anpassas så att varnad trafikant hinner agera eller stanna om så behövs. Avståndet kan påverkas av hastighetsbegränsning på platsen, väglag, trafikintensitet samt ljus- och siktförhållanden. Där hastighetsbegränsningen är högst 50 km/h ska avståndet vara mellan trafikvarnare och hinder vara minst 50 meter och då hastighetsbegränsningen överstiger 50 km/h ska avståndet vara minst 150 meter.

15. Användning av varningstriangel. – Varningstriangel ska användas enligt 3. *Kap 57 § Trafikförordning*, även när undantag tillämpas enligt militärtrafikförordning.

Förarbehörighet

2

16. Krav på militär förarbehörighet. – Vid all körning ska förare medföra körkort (civil behörighet) och dokumentation utvisande militär förarbehörighet för aktuellt fordonsslag.

Bestämmelser om militära förarbehörigheter och behörighet att föra tjänstefordon framgår av 2. kapitlet FIB 2023:6 Försvarmaktens interna bestämmelser om militär trafik.

Militärt förarbevis grund för fordonsslagen; personbil med tungt släpfordon, tung lastbil eller buss med eller utan tungt släpfordon samt terrängskoter med eller utan släpfordon får bara utfärdas till anställd civil personal.

Tilläggsutrustning som kräver tilläggsutbildning (exempelvis baggavellyft och rullflaksväxlare) får ej användas. Giltighetstid för militärt förarbevis grund för ovanstående fordonsslag får sättas till max 2 år från utfärdande.

Detaljerade bestämmelser för utbildningsinnehåll framgår av Handbok Fordonstjänst (H Fordonstj) och Handbok Trafiksäkerhet (H Trfsäk).

Personal som omfattas av FFS 2021:2, 4. kapitlet 1§, punkt 1–2, ska ha den kompetens som krävs för att trafiksäkert kunna förflytta fordonsslaget.

Personal ska inneha körkort med lägst behörighet B och militärt förarbevis rangering för fordonsslaget som ska rangeras. För besiktningsingenjör kan utbildningen vara en leveransutbildning/säkerhetsutbildning som ges av fordonstillverkaren.

Tillämpning enligt ovan får endast ske vid förflyttning av fordon i samband med kontrollbesiktning, grundtillsyn eller provkörning i samband med reparation.

Vid tillämpning av 2 kap. 11 § körkortslagen (1998:488) är garage- respektive verkstadsområde det område som är i anslutning till garage eller verkstadsbyggnader. Området ska finnas förtecknat i lokal handlingsplan för trafiksäkerhet. Vid förande av fordon i allmän trafik utanför avgränsat militärt område ska personal som omfattas av 4 kap.

1 § 1–2 Försvarsmaktens föreskrifter (2021:2) om militär trafik inneha militärt förarbevis för fordonsslaget.

Om förare saknar erfarenhet av en fordonstyp inom ett fordonsslag, trots att föraren innehar giltigt militärt förarbevis för fordonsslaget, ska föraren genomföra förtrogenhetsutbildning enligt bestämmelser i H Fordonstj före framförande.

Förare som inte tillhör Försvarsmakten som ska framföra fordon brukade av Försvarsmakten ska:

- inneha giltigt körkort för fordonsslaget eller fordonskombinationen
- ha kunskap om och förståelse för de specifika bestämmelser och rutiner som gäller framförande och handhavande av fordon brukade Försvarsmakten
- vid körning medföra körkort och dokumentation som styrker militär förarbehörighet.

17. Undantag från kravet på militär förarbehörighet. – Förare som ska framföra fordon brukade av Försvarsmakten undantas från kravet på militär förarbehörighet i följande fall:

- Föraren tillhör Försvarsmakten och är under formell förarutbildning till militärt förarbevis.
- Vid repetitionsutbildning (krigsförbandsövning eller motsvarande), som en del i förarutbildning får fordon förflyttas från förarutbildningsplats eller utrustningsplats till fordonsutbildningsplats om förarens behörigheter att framföra fordonet/fordonskombinationen och förarens handhavande av fordonet har kontrollerats av fordonsinstruktör/specialfordonsinstruktör.
- Vid en övning/militär operation där utländska förband deltar och fordon brukade av Försvarsmakten framförs av den utländska personalen som har motsvarande förarkompetens.
- Vid en övning/militär operation där andra myndigheter deltar och fordon brukade av Försvarsmakten framförs av personal som inte tillhör Försvarsmakten, men som har rätt civil behörighet för fordonet/fordonskombinationen, se *Säkr Trf 2:16* ovan.

- Vid en nödsituation, om inte ordinarie förare kan framföra fordonet får annan person som inte innehar militärt förarbevis för fordonet eller fordonskombinationen framföra det. Körningen ska anpassas efter situationen och får inte kombineras med annat uppdrag eller transport. Syftet är att vid nödsituation flytta fordonet till säker plats eller att transportera skadad personal för omhändertagande av sjukvårdspersonal inom eller utom Försvarsmakten.

18. Militärt förarbevis rangering. – Personal som innehar militärt förarbevis rangering får framföra fordon enligt behörighetsbevisets innehåll utan passagerare eller medåkande

- vid lastning eller lossning av fordonet på lastbärare
- vid förrådsställning eller förrådsuttag av fordonet inom förråds-, garage- eller verkstadsområde samt kortare sträcka på ringa trafikerad väg
- för provkörning av fordonet i samband med reparation eller kontroll. Körningen genomförs då av mekaniker, tekniker eller personal med motsvarande kompetens. Ytterligare anvisningar framgår av *H Fordonstj.*

19. Indragning/begränsning militärt förarbevis, militärt förarbevis rangering eller militärt förarbevis grund. – Om en fordonsförare visar oförmåga eller bristande omdöme vid handhavande av fordon eller tilläggsutrustning ska förman/arbetsledare/överordnad/fordonsinstruktör/specialfordonsinstruktör se till att körningen eller handhavandet omedelbart avbryts, samt omhändertar militärt förarbevis, militärt förarbevis rangering eller militärt förarbevis grund i avvaktan på beslut om begränsning eller indragning av den militära förarbehörigheten.

Den som får sitt körkort, traktorkort eller civila förarbevis omhändertaget eller återkallat ska utan dröjsmål återlämna det militära förarbeviset, militärt förarbevis grund eller militärt förarbevis rangering till organisationsenhetschef eller lokal trafiksäkerhetschef vid organisationsenhet där denne för tillfället tjänstgör.

3 Militär vägtrafikkontroll

Allmänt

---

1. Skyldighet att stanna. – Alla förare av fordon som brukas av Försvarsmakten är skyldiga att efter tecken från militärpolis, trafiksoldat eller trafikpost stanna vid en militär vägtrafikkontroll. Detta gäller oavsett förarens tjänstegrad eller försvarsgrenstillhörighet. Det gäller dock inte förare av utryckningsfordon under utryckning.

2. Befogenhet för genomförande. – Personal som ska genomföra militär vägtrafikkontroll ska vara förordnad för detta.

Organisationsenhetschef ska förvissa sig om att personal som förordnas att genomföra militär vägtrafikkontroll har goda kunskaper om trafiksäkerhet och kan bedöma och hantera de risker som är förknippade med arbete på väg. Vidare ska organisationsenhetschef förvissa sig om att personal enligt ovan har kunskap och förståelse för personsäkerhet vid genomförande av militär vägtrafikkontroll.

Giltigt förordnade och tjänstelegitimation ska medföras vid genomförande av militär vägtrafikkontroll.

Förordnande att genomföra militär vägtrafikkontroll ger inte befogenhet att dirigera trafik. För trafikdirigering krävs utbildning och förordnande som trafikpost, se *kapitel 2:12* och *13*.

Exempel på förordnandebevis finns i *Transportlednings- och trafikreglemente för Försvarsmakten (Tpl TrfR)*.

REGLEMENTE

3. Utrustning. – Utrustning ska bäras enligt bestämmelser för militärpolis i trafiktjänst och trafiksoldat/trafikpost. Annan befattningshavare ska bära reflexväst. Om militär vägtrafikkontroll genomförs i mörker eller nedsatt sikt ska upplyst plats eftersträvas. Personsäkerheten för kontrollerad och kontrollerande personal ska alltid sättas främst.

4 Utrustning

Allmänt

- 1. Säkerhetsbälte.** – Befintliga säkerhetsbälten ska användas.
- 2. Reflexers bärande.** – Reflexband ska bäras under mörker, gryning, skymning eller om sikt och väderförhållanden påkallar att reflex behöver bäras. Reflex ska bäras på den del av kroppen som är närmast vägbanans mitt och ska vara lågt placerad, högst i midjehöjd.
- 3. Användande av mobiltelefon och kommunikationsutrustning vid framförande av fordon brukade av Försvarsmakten.** – Användande eller hanterande av kommunikations- och/eller navigationsutrustning (oavsett typ) ska ske mycket restriktivt vid förande av motorfordon. Förare får inte använda ovanstående utrustning om det inverkar menligt på framförandet av fordonet. Detta gäller oavsett om det sker vid daglig verksamhet eller militär övning¹.

Handsfreeutrustning ska användas när fordonsförare pratar i mobiltelefon vid färd på väg om inte tungt vägande skäl finns för att använda mobiltelefonen handhållen.

---

¹ Se Trafikförordning (SFS 1998:1276), 4. Kapitlet 10 e§ samt Militärtrafikförordning (2009:212) 1. Kapitlet 4 a§

4. Personlig fältutrustning. – Förare får inte ha sådan utrustning påtagen som försvårar eller hindrar manövrering.

Stridshjälm, eller hjälm med liknande egenskaper, bör inte bäras av personal vid färd i fordon på väg. Vid färd i specialfordon, exempelvis stridsfordon, ska dock säkerhetsföreskrifter eller motsvarande för fordonstypen beaktas.

Inför och vid genomförande av militär övning ska analys av reella trafiksäkerhetsrisker göras vid val av strids- och/eller skyddsutrustningsalternativ inbegripande all personal som ska färdas i fordon. Valt utrustningsalternativ ska ha ett klart syfte med analys och hanterande av reell trafiksäkerhetsrisk som grund.

Om skydds- och stridsutrustning bärs av förare och passagerare vid färd i fordon ska utrustningen anordnas så att säkerhetsbältet ligger an mot kroppen på avsett sätt och kommer så nära kroppen som det är möjligt. Personal som färdas i fordon får inte bära sådan utrustning som kan hindra säkerhetsbältet från att ligga an mot kroppen på avsett sätt.

Avtagen strids-, skydds- eller annan utrustning ska lastas/placeras så att den inte skymmer sikten eller försvårar/hindrar fordonets manövrering. Avtagen utrustning lastsäkras så att den inte kan skada åkande personal, annan materiel eller falla av fordonet vid inbromsning, kollision eller vältning. Detta gäller även vid färd i terräng.

5. Skyddsmask. – Skyddsmask får användas av fordonsförare utan restriktioner förutsatt att korrektionsglas med rätt styrka är insatta om föraren behöver glasögon vid framförande av fordonsslaget.

6. Pansarvärnsfordon. – Vid förflyttning i pansarvärnsbandvagn (eller motsvarande) ska hjälm bäras enligt *moment 4:10*.

Pansarvärnsbandvagn 2062 och 2063 får ha nedfällda bågar vid kortare förflyttningar inom stridsställning.

7. Lätt terrängvagn och snöskoter. – Under körning med lätt terrängvagn eller snöskoter ska förare och eventuell passagerare samt passagerare på eventuellt tillkopplat terrängsläp bära hjälm enligt *moment 4:10* samt ha heltäckande klädsel och grova skor med högt skaft.

Trots bestämmelserna i första stycket får personal i flygplatstjänst inom airside-område framföra lätt terrängvagn ratt eller styre utan skyddshjälm med högsta hastighet 20 km/h.

8. Motorcykel. – Under körning ska motorcykelförare bära motorcykelställ, handskar, motorcykelstövlar, ryggskena och hjälm.

Passagerare ska bära hjälm enligt *moment 4:10* samt ha heltäckande klädsel och grova skor med höga skaft.

Vid färd inom garage-, verkstads- eller bensinstationsområde (eller motsvarande) får annan heltäckande klädsel än motorcykelställ användas. Dock ska grova skor med högt skaft och hjälm enligt *moment 4:10* användas. Heltäckande klädsel innebär i detta fall även användning av handskar.

9. Snöskoter och terränghjuling med högsta tjänstevikt 450 kg. – Under körning ska förare, passagerare och passagerare på tillkopplat terrängsläp bära hjälm enligt *moment 4:10* samt heltäckande klädsel och grova skor med högt skaft.

10. Krav på hjälm. – Vid färd med fordon enligt *moment 6–9* ska hjälm bäras enligt *Tabell 4.1*. Om öppen skydds- eller stridshjälm bärs bör motorcykelglasögon eller liknande ögonskydd användas. Stridshjälm bör endast bäras vid kortare förflyttningar eller under ett avgränsat stridsmoment.

REGLEMENTE

Tabell 4.1. Krav på hjälm

Typfordon	Förare	Passagerare	Passagerare på tillkopplat terrängsläp
Motorcykel och moped	Skyddshjälm ^a	Skyddshjälm ^a	Passagerare förbjudet.
Snöskoter	Skyddshjälm ^a eller stridshjälm	Skyddshjälm ^a eller stridshjälm	Skyddshjälm ^a eller stridshjälm
Terränghjuling (tjänstevikt högst 450kg)	Skyddshjälm ^a eller stridshjälm	Passagerare förbjudet	Skyddshjälm ^a eller stridshjälm
Lätt terrängvagn med styre	Skyddshjälm ^a eller stridshjälm	Skyddshjälm ^a eller stridshjälm	Skyddshjälm ^a eller stridshjälm
PvBv eller motsvarande fordonstyp med störtbåge	Stridshjälm	Stridshjälm	Passagerare förbjudet.

a. Skyddshjälm ska uppfylla de tekniska kraven som framgår av Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om skyddshjälm (TSFS 2017:94).

11. Personlig skyddsutrustning vid bärgning. – Personlig skyddsutrustning ska bäras enligt bestämmelser i *Handbok omhändertagande av materiel (HOHT MTRL)* i samband med bärgning när vinschutrustning används från bärgningsfordon med bärgningsaggregat eller motsvarande.

Vid självbärgning ska hjälm och handskar bäras om vinschutrustning används vid bärgningen.

5 Körning på väg och i terräng

Kör- och vilotider

---

1. Grundbestämmelser. – Dessa kör- och vilotidsbestämmelser gäller såväl vid militär övning som körning som sker utanför militär övning, oavsett vilket typfordon som framförs. Observera att Försvarsmakten inte har avsteg från *Trafikförordningen 3. kapitlet § 1*, som förbjuder förande av fordon om den som framför fordonet på grund av uttrötning inte kan föra fordonet på ett betryggande sätt. Chefer ska kontrollera att möjligheter till vila och minisömn vid stridspauser och uppehåll i övningen tillvaratas över tiden.

- Förare som framför fordon, samt vagnchefer i stridsfordon¹, ska ha minst 6 timmar sammanhängande vila per 24-timmars period. Alternativt kan uppdelad dygnsvila användas. Vilotiden ska då delas upp i två tidsperioder. En viloperiod om minst 3 timmar och en om minst 5 timmar. Vid delad dygnsvila ska den totala vilotiden vara minst åtta timmar. Den längsta viloperioden, minst 5 timmar, ska förläggas i tidsperioden kl 22.00–08.00. Efter erhållen 6-timmars- (alternativt 8 timmars) vila, påbörjas alltid en ny 24-timmars period.

Vilotiden ska till sin huvuddel utgöras av sömn varför det i vilotiden inte får inräknas tid som ägnas åt annan verksamhet till exempel post- eller eldposttjänst.

¹ I detta begrepp ingår samtliga varianter i fordonsslagen Strf 90, Bgbv 90, GRKPBV 90, Strv 122, Bgbv 120, Patgb 360, Ingbv 120 och Brobv120.

REGLEMENTE

- Ett körpass får inte vara längre än 4 timmar och 30 minuter i en följd. Efter ett sådant körpass ska föraren ta en sammanhängande rast² om minst 45 minuter. Denna rast får bytas ut mot två raster, en om minst 15 minuter, följt av en om minst 30 minuter, fördelade över körpasset. Rasten om 30 minuter ska ligga sist av de två rasterna när dessa är fördelade över körpasset. För att motverka trött- och sömninghet bör alternativet 45 minuters rast användas för att ge föraren tillfälle till 20-30 minuters minisömn (tupplur) och 15 minuter för uppvaknande.
- Körpass med en varaktighet om två timmar eller mer får under tidsperioden kl. 02.00 – 06.00 endast utföras av förare som har erhållit en sammanhängande vila om 6 timmar inom den 12-timmarsperiod som föregått körpasset.
- Vid genomförande av militär övning med stridsfordonsförband inom övningsfält/skjutfält/övningsområde får avvikelse från bestämmelser avseende körpassets längd (4 timmar 30 minuter) och raster (45 respektive 15/30 min) göras för stridsfordonsförare och vagnchefer samt för förbandsinstruktörer och säkerhetspersonal vid stridsfordonsförbandet som ska framföra fordon. Dessa ska istället systematiskt tillvarata möjligheten till vila och minisömn vid stridspauser och vid uppehåll i övningen.
- Vid militär övning som varar längre än ett dygn (24 timmar) ska tidkort föras av samtlig personal som framför eller ska framföra fordon. På tidkortet ska den vila som respektive person erhållit antecknas. Även erhållen vila dygnet före övning ska framgå på tidkortet. Tidkortet ska medföras under färd.
- Chef och övningsledare ska genom riskhantering omhänderta deltagarnas viloläge och beakta detta innan ledighetsresa beviljas för de som ska föra fordon. Det ska redan vid planeringen av övningen eller resa omhändertas och förutsättningar skapas för att den personal som ska framföra fordon vid ledighetsresa har ett bra viloläge så att trafik-säkerheten inte sätts i fara.

² Rast är en tidsperiod om minst 15 minuter då föraren inte får köra eller utföra något annat arbete och som ska utnyttjas för återhämtning. Definition enligt Lag om arbetstid vid visst vägarbete (SFS 2005:395).

2. Undantag från grundbestämmelse. – Om det vid körning uppkommer en situation som inte kunnat förutses och som innebär att bestämmelserna för maximal körtid per 24 timmars period enligt *moment 5:1* kommer att överskridas får truppförande chef, lägst plutonchef, fatta beslut om avvikelse från bestämmelsen avseende maximal körtid per 24 timmarsperiod i följande situationer:

- Avsluta verksamhet där risker kan uppstå om verksamheten avbryts omedelbart.
- Flytta fordon/förband till en plats för återhämtning/vila.
- Slutföra verksamhet på en stationär arbetsplats som kan avspärras från obehörig fordonstrafik.

Vid ovanstående situationer ska det säkerställas att förare får en minisömn (tupplur). Först därefter får förare framföra fordon under en tvåtimmarsperiod. Efter sådan tvåtimmarsperiod ska förare, för att få framföra fordon, ha minst 6 timmars sammanhängande vila alternativt 3+5 timmars vila enligt så kallad uppdelad dygnsvila.

Truppförande chef är alltid ansvarig för att föraren har tillräckligt viloläge för att genomföra hela den beordrade körningen.

Körning med olika belysningsgrader

---

3. Full belysning. – Grundregeln är belysningsgraden full belysning. Med full belysning menas tänt halvljus eller varselljus. Används föreskrivna varselljus på en bil i dagsljus behöver inte lyktor baktill eller på sidan vara tända.

4. Avskärmad belysning. – Avskärmad belysning innebär att fordon framtill har mörkläggningslyktor eller avskärmade lyktor och baktill har avskärmade positions- eller kombinationslyktor eller mörkläggningsbelysning.

REGLEMENTE

Övriga belysningsanordningar sätts ur funktion eller mörkläggs. Lyktor som markerar utskjutande last ska dock endast avskärmade. Varningsskyltar för bred last ska förses med tilläggstavla ”Avskärmd belysning” och vara reflekterande.

Säkerhetsbestämmelserna vid körning med avskärmd belysning ska vara väl kända av all personal som ingår i övningen.

5. Annan avskärmd belysning. – På fordon som inte har fast avskärmd belysning ska annan avskärmd belysning placeras högst 40 centimeter från fordonets ytterkanter. Saknas utrustning för avskärmd belysning används parkeringsljuset.

6. Släckt belysning. – Vid körning i mörker med släckt belysning ska säkerhetsbestämmelserna för körning med släckt belysning vara väl kända av all personal som ingår i övningen.

7. Körning inom avspärrat övnings- eller skjutfält. – Inom avspärrat övnings- och skjutfält (på väg och i terräng) får fordon köras med avskärmd/släckt belysning eller mörkerhjälpmedel. Övningsledaren fastställer avspärrningens omfattning och fastställer vilken övrig trafik som får förekomma inom området. Avspärrningen ska utföras enligt lokala övnings- och skjutfältsinstruktioner. Avspärrningen förses med en reflekterande skylt, enligt exempel nedan, alternativt med säkerhetspost.

**Varning! Militära fordon
Avskärmd (släckt) belysning**

Bild 5.1. Exempel på skylt för varning av körning med avskärmd/släckt belysning

REGLEMENTE

Tabell 5.1. Övriga bestämmelser vid körning med mörkerhjälpmedel.

Minsta avstånd mellan fordon vid kolonnkörning i terräng	25 m
Minsta avstånd mellan fordon vid kolonnkörning på väg	50 m
Krav för övningskörning med mörkerhjälpmedel	Genomförd tilläggsutbildning avseende avskärmad/släckt belysning
Samtliga fordon inom avlyst övningsområde framförs med mörkerhjälpmedel	Belysningsgrad avskärmad eller släckt belysning tillåten
Utrustning fordonschef mörkerövning	Ficklampa som kan avge rött sken och reflexband
Utrustning all personal mörkerövning	Reflexband
Terrängkörning med motorcykel	Inte tillåtet med undantag för stigar och röjda stråk
Terrängkörning allmänt	Förbjuden innan körning på väg genomförs i sådan omfattning att ansvarig övningsledare bedömer färdighetsnivån tillräcklig
Kör- och vilotid	<p>Körpassens längd och förarvila fastställs av chef eller övningsledare. Som grund för riskhantering ska beaktas förarens:</p> <ul style="list-style-type: none"> • körvana • erfarenhet. <p>Yttre faktorer som ska beaktas är:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vilka förhållanden som råder • vilken utrustning som används • utrustningens kondition • väder- och ljusförhållanden som råder. <p>Maximal längd för kör- och vilotid gäller grundbestämmelser enligt <i>moment 5:1-2</i></p>
Hastighet vid körning med mörkerhjälpmedel	Enligt <i>moment 5:43</i> .
Körning med mörkerhjälpmedel i dagsljus och med dagsljusfilter	Samma regler som övr körning i dagsljus

8. Avskärmad belysning på allmän väg och i terräng utanför övnings-/skjutfält. – Övningar med fordon som har avskärmad belysning får äga rum på allmän väg och i terräng utanför övnings-/skjutfält. Före en övning på allmän väg ska allmänheten varnas genom meddelande i lokalpressen om:

- tider för övningen
- vilka vägar som berörs
- vilka områden som berörs.

Allmänheten bör även varnas genom meddelande i Sveriges Radios Trafikredaktion.

Vid samtliga tillfartsvägar ska det finnas trafikpost och varningsskylt. För trafikant som önskar passera området ska trafikposten kunna anvisa lämplig förbifartsväg utanför området. Trafikant som av övningsledaren tillåts köra in i området ska få skriftlig information av posten.

Militära fordon framförs med avskärmad belysning inom detta område.

- Ni uppmanas att iaktta den hänsyn och varsamhet som är nödvändig för att förebygga olyckor eller tillbud. Trafiken med övningsfordon ska inte hindras eller störas onödigtvis.
- Kör inte om övningsfordon förrän detta stannat på höger sida av vägen.
- Var noga med ljusbehandlingen så att bländningsrisk inte uppstår.
- Vid möte med övningsfordon:
Kör tydligt och ordentligt till höger, stanna och behåll belysningen påslagen.

Bild 5.2. Exempel på information till civila trafikanter

9. Körning i terräng. – Fordon som har lämnat väg för terrängförflyttning eller gruppering får köras med avskärmad belysning utan att övningen kungjorts eller allmänheten och trafikanter varnats.

10. Körning med avskärmad eller släckt belysning från terräng till väg.

– Innan fordon kör in på väg eller korsar densamma ska fordonsföraren förvissa sig om att vägen är fri. Detta kan göras av föraren själv eller med stöd av fordonschef/vagnchef, med hjälp av ledare utanför fordonet eller av trafikvarnare.

11. Släckt belysning utanför övnings- eller skjutfält.

– Körning med släckt belysning utanför avspärrat övnings- eller skjutfält får endast ske i terräng. Vid korsande av väg ska särskild försiktighet iakttas så att inte personer eller fordon som inte ingår i övningen riskerar att skadas, störas eller på annat sätt påverkas.

12. Hastighetsbestämmelser vid körning med avskärmad respektive släckt belysning utan mörkerhjälpmedel.

– Hastigheten ska anpassas till ljusförhållanden inom området, färdvägen och terrängens beskaffenhet. Tabellen nedan anger högsta tillåtna hastighet vid körning med avskärmad eller släckt belysning.

Tabell 5.2. Hastighetsbestämmelser vid körning med avskärmad och släckt belysning.

Avskärmad belysning	
Högsta fordons hastighet	40 km/h
Högsta hastighet för motorcykel och lätt terrängvagn vid omkörning av annat fordon	50 km/h
Omkörning av annat fordon (motorcykel undantaget).	Endast tillåtet när det fordon som ska passeras är stillastående
Släckt belysning	
Högsta fordons hastighet	20 km/h
Högsta hastighet för motorcykel och lätt terrängvagn vid omkörning av annat fordon.	30 km/h (den omkörande motorcykeln ska vid omkörning under militär övning använda avskärmad belysning)
Omkörning av annat fordon (motorcykel undantaget)	Endast tillåtet när det fordon som ska passeras är stillastående

13. Bärgning, bogsering, arbetsmaskiner och utryckningskörning utan mörkerhjälpmedel. – Full belysning ska användas vid bärgning och bogsering, när mörkerhjälpmedel inte används, på arbetsmaskiner under arbete och på utryckningsfordon under påkallande av fri väg.

14. Körning, bärgning/bogsering och arbete med arbetsmaskin med mörkerhjälpmedel. – Vid utbildning och övning med mörkerhjälpmedel ska övningsledaren (låta) provköra sträckan.

Om mörkerhjälpmedel används av alla inom övningsområdet kan, då erforderlig kompetens har erhållits, bärgning/bogsering samt arbete med arbetsmaskin ske med släckt belysning. I annat fall ska full belysning användas.

Vägar och axeltryck

---

15. Enskild väg. – Vid körning på enskild väg ska försiktighet iakttas på grund av att skyltning om bärighet, faror, vägbredd, fri höjd m.m. kan saknas eller inte vara utmärkt på samma sätt eller i samma omfattning som på allmän väg. Innan omfattande trafik med fordon äger rum på enskild väg bör information om vägens beskaffenhet inhämtas från vägens ägare. Denne bör även underrättas om den militära trafikens omfattning.

16. Axeltryck och bruttovikt. – På vägar som inte är enskilda får högsta tillåtna axel-, boggi- och trippelaxeltryck eller största tillåtna bruttovikt inte överskridas utan att kontakt med Trafikverket avseende bärigheten på vägsträckningen genomförts. Kontakt med Trafikverket görs genom trafik- och transportledningskompaniet. Detta gäller även om transporten endast rör en kommun. Uppgifter om bärigheten på vägsträckningen ska medföras vid transporten.

Försvarsmakten får använda ett medgivande även för transporter av delbar last.

REGLEMENTE

Försvarsmakten ansvarar för vägning och att angivna vikter inte överskrids utan medgivande.

För färd på enskild väg med fordon som överskrider vägens högsta tillåtna axel-, boggi-, trippelaxeltryck eller bruttovikt krävs alltid medgivande från ägaren av den enskilda vägen.

17. Framförande utan särskilt medgivande. – På vägar som inte är enskilda som har bärighetsklass 1 (BK1) eller 4 (BK4) får hjulfordon som brukas av Försvarsmakten framföras utan särskild kontakt med Trafikverket, trots vad som framgår av *moment 16*, under förutsättning att de värden som anges nedan inte överskrids:

- Axeltryck: 12,5 ton.
- Boggitryck (om avståndet mellan axlarna är 1,3 meter eller större): 22 ton.
- Bruttovikt på fordonståg: 68 ton.

Vid färd på allmän väg med vägnummer högre än 500 med fordon där boggitrycket överskrider 20 ton eller om bruttovikten överskrider 64 ton får dessa, vid passage av bro, endast framföras i max 50 km/h.

Pansarterrängbil 97, 180, 202, 203 (med varianter) får framföras på allmän väg som tillhör bärighetsklass 1 (BK1), 2 (BK2) och 4 (BK4) utan särskilt medgivande enligt *moment 16*.

Pansarterrängbil 360 (med varianter) får framföras på allmän väg som tillhör bärighetsklass 1 (BK1) och 4 (BK4) utan särskilt medgivande enligt *moment 16*.

För haubits 155 Archer krävs medgivande enligt *moment 16* för färd på alla allmänna vägar oavsett bärighetsklass.

18. Bandfordon. – Kontroll enligt *moment 16* krävs för färd på allmän väg med bandfordon enligt följande tabell:

REGLEMENTE

Bruttovikt/ Bandfordon	BK4	BK1	BK2	BK3
≤18ton	Får framföras utan medgivande	Får framföras utan medgivande	Får framföras utan medgivande	Får framföras utan medgivande
18≤24ton	Får framföras utan medgivande	Får framföras utan medgivande	Medgivande krävs	Medgivande krävs
24ton<	Medgivande krävs	Medgivande krävs	Fordonet får ej framföras på denna väg	Fordonet får ej framföras på denna väg
Stridsfordon 90 A, B, D samt BGBV 90 med bandsulor (pads)	Får framföras utan medgivande	Får framföras utan medgivande	Får framföras utan medgivande	Medgivande krävs

Observera!

Ett fordons band, oavsett bruttovikt, får inte medföra nämnvärd skada på körbanan.

Bandfordon med snökryss (Stridsvagn 122, Bgbv 120, Ingbv 120 och Brobv 120), slirskydd (Stridsfordon 90 och Bgbv 90) eller liknande utrustning för andra bandfordon får inte framföras på belagd eller oljegrusad väg.

5

19. Körning på plogad väg med snöskoter. – Körning på plogad väg med snöskoter får bara ske vid militär övning eller operation men ska trots detta undvikas. Måste snöskoter framföras på plogad allmän väg får passagerare inte åka med varken på snöskoter, eller på kopplat terrängsläp snöskoter. Detta gäller inte transport av skarpt skadad eller sjuk personal.

20. Körning på väg med terränghjuling och lätt terrängvagn. – Vid militär övning och operation får terränghjuling och lätt terrängvagn köras på väg. Passagerare får medfölja på ett till fordonet tillkopplat släp under förutsättning att hastighetsbestämmelser enligt *moment 5:43* och utrustningsbestämmelser enligt *moment 4:10* följs.

Sammankoppling av fordon

---

21. Sammankoppling av fordon. – Sammankoppling av fordon får endast ske om nedanstående grundkrav är uppfyllda:

- Kopplingsanordningarna är avsedda att sammankopplas.
- Fordonskombinationen kan framföras vid körning med fulla ratt-/styrutslag utan att fordon eller kopplingskomponenter kommer i kontakt med varandra så att farliga brytningar kan uppstå.
- Dragfordonets prestanda och kopplingsanordning har en dragkapacitet och hållfasthet som överstiger släpfordonets bruttovikt.
- Dragfordonets maximala släpvagnsvikt får inte överskridas.
- Kombinationen ska i övrigt vara lämplig för trafik.

Passage av väg- och plankorsning samt hängande ledningar

Observera!

Moment 23 och 24 behöver bara tillämpas under militär övning.

22. Vägkorsning. – När ett förband/fordonsenhet ska ansluta till eller korsa väg ska trafikvarnare avdelas i syfte att varna egen och annan trafik om trafiksäkerheten kräver det. Fordonsförare ska trots detta iaktta gällande trafikregler.

Om föraren inte har full uppsikt vid korsning av väg med fordon som har siktbegränsningar ska föraren ta stöd från övriga i besättningen.

Fordon får köras in på eller korsa en huvudled eller annan väg utan att iaktta väjningsplikt och stopplikt endast om polis, militärpolis eller trafikpost reglerar trafiken.

REGLEMENTE

Infart på motorväg eller motortrafikled ska ske enligt civila trafikföreskrifter.

23. Passage av bevakad plankorsning. – Om fordon ska passera en bevakad plankorsning (d.v.s. järnvägs korsning som har ljussignal) avdelas trafikvarnare om trafiksäkerheten kräver det, till exempel vid skymd sikt, dåligt väglag, dimma eller snöfall. Trafikvarnarens uppgift är att varna och i förekommande fall hindra fordonen att passera plankorsningen när tåg nalkas. Trafikvarnarens tecken och varning kompletterar och förstärker säkerhetsanordningens signaler.

Om tveksamhet finns om plankorsningen är bevakad eller obevakad ska den anses som obevakad. I detta fall ska åtgärder vidtas enligt *moment* 5:24 första stycket.

24. Passage av obevakad plankorsning. – Om fordon ska passera en obevakad plankorsning (d.v.s. järnvägs korsning som saknar ljussignal) ska trafikvarnare avdelas. Trafikvarnarens uppgift är att varna och i förekommande fall hindra fordonen att passera plankorsningen när tåg nalkas.

Om tveksamhet finns om plankorsningen är bevakad eller obevakad ska den anses som obevakad. I detta fall ska åtgärder vidtas enligt första stycket.

25. Passage av hängande ledning. – Fordon som har antenner (radio- eller annan kommunikationsantenn) som överstiger den för passagen fria höjden ska fälla antennerna innan passage. Beakta särskilt passage av plankorsning med elektrifierad järnväg. Beakta även annan typ av ledning (inte elektrifierad) som riskerar att förstöras vid passage. Åtgärder ska vidtas så att fri passage kan göras.

26. Pulka och släpbår. – Fordon eller förband som ska korsa väg med pulkor och/eller släpbåar ska avdela minst en trafikvarnare med uppgift att varna och i förekommande stoppa fordonet eller förbandet vid övergången när trafikanter nalkas på vägen.

REGLEMENTE

Är sikten skymd där fordonet/förbandet passerar vägen, ska ytterligare försiktighet vidtas och behovet av flera trafikvarnare ska beaktas. Deras uppgift är att varna och i förekommande fall stoppa fordonet eller förbandet vid övergången när trafikanter nalkas på vägen.

När järnväg, huvudled eller väg med intensiv trafik ska passeras, ska pulkor och släpbårar spännas från och dras för hand över järnvägen/vägen.

Omkörning

---

27. Förband/fordonsenhet. – En militär fordonsenhet³ får inte köra om en annan militär fordonsenhet förrän den framförvarande militära fordonsenheten gjort halt.

Om hastighetsskillnaden är stor får fordonsenhet köra om framförvarande fordonsenhet trots lydelsen i första stycket.

28. Stridsfordon. – Stridsfordon, stridsfordonsbärgare, broläggare, ingenjörsvagn och djupminröjningsmaskin får köras om först efter klartecken från dess besättning.

---

³ Definition enligt Handbok Armé – begrepp och förkortningar. "Ett antal fordon som uppträder i anslutning till varandra under gemensam ledning".

Stannande och parkering

---

29. Enskilt fordon. – Fordon bör stannas och parkeras på parkerings- eller rastplatser.

Om ett fordon måste stannas eller parkeras på väg ska det ställas upp utanför körfält eller vägren. Endast då detta inte är möjligt får fordonet stannas eller parkeras på körfält eller vägren. I det senare fallet ska varningstriangel sättas ut bakom fordonet. Om fordonet är utrustat med flera varningstrianglar än en ska även varningstriangel sättas ut framför fordonet. Alternativ till varningstriangel är att trafikvarnare används enligt *moment 2:14*.

När ett fordon stannats eller parkerats helt eller delvis i körfält eller på vägren vid mörker eller nedsatt sikt ska parkeringsljus användas. Vid behov anordnas provisorisk belysning. Personalen ska uppehålla sig vid sidan av vägen.

30. Förband/fordonsenhet/kolonn. – Förband/fordonsenhet/kolonn som stannar eller parkerar med fordonen helt eller delvis på körfält eller vägren, ska trafikvarnare eller varningstriangel användas enligt *moment 2:14* framför och bakom förbandet/fordonsenheten/kolonnen. Är avståndet mellan fordonen i ett förband/kolonn längre än 100 meter ska varningstrianglar sättas ut även mellan fordonen.

Om vägbredden inte medger fri passage i båda körriktningarna, ska fordonen ställas upp med minst 50 meters avstånd.

Backning

---

31. Backning. – Fordon ska backas med hjälp av ledare/backvarnare om föraren inte har full överblick över platsen bakom fordonet. Finns det inte någon ledare/backvarnare till hands ska föraren kliva ur fordonet och förvissa sig om att backningen kan ske utan risk. Föraren är alltid ansvarig för fordonets förande under backning, även när ledare/backvarnare används.

Breda fordon

---

32. Bredd 261-310 cm. – Fordon som med lasten inräknad är bredare än 260 cm och högst 310 cm breda, ska ha varningsskyltar framtill och baktill vid körning på väg. Skyltarna ska ha texten ”BRED LAST”. Skyltarna ska utformas, och om möjligt placeras, enligt gällande föreskrifter.

Fordonet/lasten ska ha breddmarkeringsskyltar framtill. Skyltarna placeras på den längst utskjutande delen av fordonet/lasten och ska vara väl synliga framifrån.

Fordonet/lasten ska baktill vara försett med rektangulära reflexanordningar för tung lastbil respektive släpvagn som har en totalvikt över 3,5 ton. Skyltarna placeras på den längst utskjutande delen av fordonet/lasten, enligt gällande föreskrifter.

Vid färd i mörker, skymning eller gryning, ska breddmarkeringsskyltarna och varningsskyltarna vara belysta. Den längst utskjutande delen av fordonet/lasten framåt ska vara försedd med lykta som visar vitt sken och vit reflex. Den längst utskjutande delen av fordonet/lasten bakåt ska vara försedd med lykta som visar rött sken och röd reflex.

REGLEMENTE

33. Bredd 311-450 cm. – Fordon som med lasten inräknad är bredare än 310 cm och högst 450 cm breda, förutom fordon enligt moment 37, ska vara utmärkta enligt *moment* 32 och eskorteras av minst en varningsbil.

Varningsbilen ska vara försedd med en varningsskylt med texten ”VARNING”. Skylten ska vara väl synlig såväl framifrån som bakifrån. Om det behövs används två skyltar. Vid mörker eller vid nedsatt sikt ska skylten vara belyst.

Vid körning på mötesfri väg ska varningsbilen köra bakom den breda transporten. När den mötesfria vägen upphör ska varningsbilen köra framför den breda transporten. Med hänsyn till trafiksäkerheten är det vid körning på sådan väg lämpligt att två varningsbilar används.

En varningsbil får eskortera högst nio fordon/fordonståg.

Förare av varningsbil ska inneha militärt förarbevis för det bredaste eskorterade fordonsslaget samt tilläggutbildning ”Bred transport”.

Det ska finnas en annan radioförbindelse än telefonförbindelse mellan varningsbilen och transporterande fordon.

34. Bredd över 450 cm. – För fordon som, med lasten inräknad, är bredare än 450 cm krävs medgivande av Trafikverket för framförande på allmän väg.

Om det inte framgår något annat av medgivandet, får en varningsbil eskortera högst nio fordon/fordonståg.

Vid körning på enskild väg tillämpas bestämmelserna i *moment* 32-33.

35. Besättning. – Vid körning på väg med fordon som, med lasten inräknad, är bredare än 310 cm ska det, förutom föraren, finnas ytterligare minst en person med uppgift att biträda föraren när så behövs. Föraren ska ha genomgått tilläggutbildning ”Bred transport”.

Om föraren har mycket god färdighet och förmåga att framföra fordon som med lasten inräknad är bredare än 310 cm får körningen genomföras utan bisittare.

36. Särskilda bestämmelser för vissa fordon. – Stridsfordon, Pansarterrängbil 180, 202/203 samt 360 med varianter, motorredskap, 155 haubits Archer, Ingbv, Brobv och Djupminröjningsmaskin 1 behöver inte ha sådana varningsskyltar som beskrivs i *moment 32* och behöver inte eskorteras av varningsbil som beskrivs i *moment 33* och *34*.

Långa fordon

---

37. Fordonstågs längd. – För fordonståg som överskrider totallängd 24 meter ska lämpligheten att framföra kombinationen i trafik bedömas av Försvarsmaktens funktionsföreträdare i fordonstjänst innan kombinationen tas i trafik. I övrigt se *moment 5:21* för bestämmelser för sammankoppling av fordon.

Reflexer på fordon

---

38. Släpfordon till terränghjuling och lätt terrängvagn styre. – Släpfordonet ska ha två röda reflexer baktill. Vid körning i mörker eller nedsatt sikt på allmän väg ska dessutom lykta eller lysstav finnas. Lyktan eller lysstaven ska visa rött sken.

Fordonslast

---

39. Utmärkning av utskjutande last bakom fordon. – Last som skjuter ut mer än 1 meter bakom lastbärarens bakersta del ska märkas ut med röd eller röd/gul reflex. I mörker ska reflexen kompletteras med ljuskälla som kan avge rött fast sken.

40. Säkring av last. – Last ska säkras enligt gällande föreskrifter.

För last som inte säkras enligt dessa föreskrifter ska lastsäkringsintyg utfärdas av det förband (eller motsvarande) som anbefallt undantaget.

Intyget ska vara grundat på teknisk beräkning eller praktiska försök. Intyget ska vara utfärdat av en tekniskt kompetent person i ansvarig ställning som kan fastställa att kraven på lastsäkring är uppfyllda.

Vid rängering av fordon som lastats med förnödenheter vid förråd eller upplag, får förflyttning av fordonet/fordonståget genomföras utan att lasten säkrats enligt gällande föreskrifter. Dock får ingen personal befinna sig vid sidan av eller bakom fordonet vid framförandet så att de riskerar att träffas av kollin som kan falla från fordonståget. Fordonståget med lasten osäkrad får som högst framföras i gångfart eller på lägsta växeln utan gaspådrag. Fordonståget med lasten osäkrad får endast framföras i plan terräng eller på väg och bara inom det område som förbandet säkrat för lastningsplatsen.

Hastighetsbestämmelser

---

41. Ingrepp på fordon. – Det är förbjudet att göra sådant ingrepp på ett fordon att fordonets maximala hastighet höjs, till exempel ändra inställning på en hastighetsregulator.

42. Bogsering. – Vid bogsering gäller hastighetsbestämmelser enligt trafikförordning (SFS 1998:1276).

Trots bestämmelser enligt stycke 1 ovan får motorcykel som bogserar annan motorcykel framföras i maximalt 30 km/h.

Med fastställd utrustning och att föraren har tilläggsutbildning ”bogserutrustning motorredskap” infört på det militära förarbeviset får grävlastare och hjullastare, som är modifierad för ändamålet, bogseras med en högsta hastighet av 50 km/h.”

43. Hastighet för vissa fordonstyper. – Högsta tillåtna hastighet för vissa fordonstyper (när hastigheten avviker från civila bestämmelser) framgår av tabell på nästa sida.

Vad gäller hastighetsbestämmelser för stridsfordon se *SäkR Fordon/Stridsfordon*.

REGLEMENTE

Tabell 5.3. Högsta tillåtna hastighet för olika fordonstyper eller utrustningsalternativ.

Högst 80 km/h	<ul style="list-style-type: none"> • Tgb 1411 med totalvikt över 3,5 ton
Högst 70 km/h	<ul style="list-style-type: none"> • Bandvagn 410 med eller utan kopplat släp
Högst 60 km/h	<ul style="list-style-type: none"> • Hydroprovaggregat 402 • Lätt terrängvagn med eller utan terrängsläp utan personal/passagerare på släpet
Högst 55 km/h	<ul style="list-style-type: none"> • Terrängbil 11, 13, 20, 21 samtliga varianter^a • Bandvagn 206, 208 samt 309 med eller utan kopplat släp. Vissa versioner dock 40 km/h. (Se nedan)
Högst 50 km/h	<ul style="list-style-type: none"> • 12 cm granatkastare m/41 alla varianter och sopblås-maskin 135 • Hjulfordon med monterade slirskydd/snökedjor
Högst 40 km/h	<ul style="list-style-type: none"> • Terränghjuling med eller utan terrängsläp. Om terrängsläp är tillkopplat får inte personal/passagerare transporteras på släpet • Lätt terrängvagn med terrängsläp där personal/passagerare transporteras på släpet • Snöskoter med tillkopplat terrängsläp med passagerare • Pejlbandvagn 2084, Störbandvagn 2085, Radiolänkbandvagn 2086, Bandvagn 2091-2092. Samtliga med eller utan kopplat släp • Hydroprovaggregat 405
Högst 30 km/h	<ul style="list-style-type: none"> • Snöskoter på plogad väg vid körning i förband • Transport av liggande skademarkör på sjukbår i tillfälligt sjuktransportfordon inom permanent övnings-/skjutfält. • Terränghjuling med terrängsläp där personal/passagerare transporteras på släpet • Robotplattform monterad på terrängsläp, där terrängsläpet har kopplats till ett dragfordon • Koktraktorkärra 112
Högst 20 km/h	<ul style="list-style-type: none"> • Förrådstank 211
Högst 10 km/h	Rullflak eller lös lastbärare som dras bakom fordon med lastväxlersystemet som draganordning. Detta får endast ske den sträcka som behövs för att komma under vägport eller vägsträckning med begränsad höjd
Högst 5 km/h	Dragfordon med tillkopplat terrängsläp med robotsystemsnavett och sikte grupperade på plattan (max 100 m i lätt terräng mellan eld- och skyddsställning)

a. Under förutsättning att vägen är motorväg eller mötesfri körfältsseparerad väg (vajerräcken eller motsvarande) 70 km/h.

6 Transport av personal

1. Grunder. – När fordon med eller utan tillkopplat släpfordon används ska sådan omsorg, varsamhet och försiktighet iakttas och åtgärder vidtas med hänsyn till omständigheterna som behövs så att den transporterade personalen inte skadas under transporten.

2. Militära särbestämmelser. – Personal, utöver förare och besättning, får transporteras på eller i militära fordon med stöd av bestämmelser i *Militärtrafikförordning*. Dessa bestämmelser innebär vissa undantag från de lagar som gäller för civil trafik, därför ska särskild omsorg och varsamhet iakttas under transporten.

Särskilda åtgärder ska vidtas om de bedöms nödvändiga för att förhindra trafikolycka eller att vägen/terrängen skadas, samt åtgärder som underlättar för övriga trafikanters framkomlighet, till exempel

- kontroll av förarnas behörighet och den transporterade personalens kunskaper om transportbestämmelserna
- noggrann rekognosering
- utmärkning av trånga eller svåra passager
- utsättning av trafikposter.

3. Uppträdande till fots på väg. – Militär avdelning som förflyttar sig till fots i mörker eller i nedsatt sikt ska använda lykta (lampa) eller lysstav i tåten och i kön, om förflyttningen sker utanför övnings- och skjutfält. Lyktan eller lysstaven ska i tåten visa vitt eller gult sken och i kön rött sken. Lyktan eller lysstaven ska föras av den personal som går närmast vägens mitt.

REGLEMENTE

Vid förflyttning ska vägren nyttjas. Saknas vägren ska förflyttningen ske på höger sida i marschriktningen.

Sker förflyttningen på ett led eller på två led med ett led på vardera sidan av vägen, behöver ovan nämnda lyktor eller lysstavar inte användas.

Tips!

Om det anses nödvändigt med avseende på vägens beskaffenhet, trafikintensitet och ljus-/siktförhållanden kan med fördel signalväst bäras av personal som för lykta (lampa) eller lysstav.

4. Varnarens plats. – Varnaren ska stå på sådan plats på fordonet att denne inte riskerar att skada sig eller ramla av.

Varnaren ska ha god möjlighet att hålla samband med fordonschefen och/eller föraren.

Varnare ska inte avdelas på fordon där denne inte kan stå på en säker plats bland annat med hänsyn tagen till fri höjd på vägsträckningen.

I fordonet bör varnaren ha tillgång till plats utrustad med säkerhetsbälte.

5. Fordonsbestämmelser. – På och i bil¹ får det transporteras högst så många personer som kan sitta på sittplats utrustad med säkerhetsbälte enligt registeringsbevis för aktuellt fordon.

Transport av obältad personal på flak är förbjudet.

Trots bestämmelserna ovan får transport av personal på flak ske om bestämmelser enligt marksäkerhetsorder med beteckning "MarksäO 2023:02 Transport av obältad personal på lastbilsflak" följs.

¹ Definition enligt lag om vägtrafikdefinitioner (SFS 2001:559)

REGLEMENTE

6. Släpfordon. – Personal får inte transporteras på släpfordon kopplat till bil eller motorcykel såvida inte släpfordonet är godkänt för personaltransport.

7. Samtransport. – Transport av personal och tyngre gods på samma fordon ska undvikas. Måste samtransport ske ska godset placeras närmast framstammen och personalen sitta bakom lasten.

8. Bårtransport i sjuktransportfordon/tillfälligt sjuktransportfordon.

– Vid transport av liggande skademarkörer på sjukbår 2, sjukbår 5, sjukbår 5B och sjukbår NATO i sjuktransportfordon* ska gällande säkerhetsbestämmelser av fastsättning på och av sjukbår 2, sjukbår 5, sjukbår 5B och sjukbår NATO för gällande fordonsslag följas.

Övrig personal ska sitta på särskild sittplats och ha säkerhetsbältet påtaget.

Transport av liggande skademarkör på sjukbår 2, sjukbår 5, sjukbår 5B och sjukbår NATO i tillfälliga sjuktransportfordon** får endast genomföras inom permanenta övnings-/skjutfält och enligt gällande säkerhetsbestämmelser för fastsättning av sjukbår i fordonet. Högsta hastighet 30km/h.

Transport av liggande skademarkör på sjukbår i övriga fordon är förbjudet..

9. Terrängkörning. – I personaltransportfordon får personalen sitta kvar i fordonet även vid terrängkörning om det inte finns hinder på/i den tänkta körvägen som medför risk att fordonet välter.

Personal ska sitta på de fast monterade bänkarna/stolarna och ha säkerhetsbältet påtaget. Detta gäller inte eventuell varnare. Dock ska denne kunna komma ner i fordonet snabbt om fara för skada uppkommer. Föraren ska vid framförande med varnare särskilt beakta att varnare används och ta hänsyn till dennes säkerhet vid framförandet.

* Ett fordon där bårinstallationen uppfyller krav enligt standard SS-EN 1789.

** Tillfälligt sjuktransportfordon är ett sjuktransport fordon där bårinstallationen inte uppfyller krav enligt standard SS-EN 1789 eller ett fordon som med fastställd materiel och metod kan ställas om till transport av sjukbår.

10. Hjultraktorer och motorredskap. – Dessa fordonstyper får inte användas för personaltransport såvida det inte finns särskild plats för åkande enligt registreringsbevis.

Under utbildning får dock en instruktör befinna sig i fordonet för att instruera, visa och kontrollera eleven vid enskilda utbildningsmoment. Särskild försiktighet ska iakttas vid dessa tillfällen.

11. Terränghjuling, snöskoter och lätt terrängvagn med styre eller ratt.

– På väg med endast ringa trafik får

- högst fyra passagerare åka på släp kopplade till terränghjuling eller lätt terrängvagn, dessa ska ha ryggen i färdriktningen
- inte passagerare medfölja på tillkopplad kälke som dras av snöskoter.

I terräng gäller följande:

- Vid färd med snöskoter eller lätt terrängvagn får passagerare medfölja i det antal som framgår av registreringsbeviset.
- På släp kopplade till terränghjuling och lätt terrängvagn får högst fyra passagerare medfölja, dessa ska ha ryggen i färdriktningen.
- På kälke kopplat till snöskoter får passagerare medfölja. Dock får inte kälkens totalvikt eller maxlast enligt registreringsbevis överskridas.
- Vid körning med robotplattform monterad på terrängsläp eller snöskoterkälke som dras av terränghjuling eller snöskoter, får endast föraren befinna sig på fordonet och högst två passagerare på släpet.

Undantag:

- Vid utbildning av instruktörer för UAV-system får två personer befinna sig samtidigt på terränghjuling eller lätt terrängvagn med styre, flygläraren som kör fordonet och eleven som sitter bakom på sittydan.

12. Minering från fordon under färd. – Om minorna inte är lastsäkrade får högst fyra minutdelare uppehålla sig på flaket.

REGLEMENTE

Är minorna lastade i obrutna, bandade kollin får dessa inte vara lastade ovanpå varandra och högst 800 minor får finnas på fordonet. I övriga fall får högst 400 minor vara upplastade.

Fordonet får inte köras fortare än 5 km/h. Innan större dike eller kraftig ojämnheter passeras ska personalen på flaket göra avsittning. Vid transport från omlastningsplats till nollpunkt får personal sitta på minorna om dessa är lastsäkrade.

Tolkning

---

13. Tolkning. – Endast tolkning på skidor får genomföras.

14. Tolkvarnare. – På tolkfordon ska det finnas tolkvarnare (gäller inte motorcykel, snöskoter, terränghjuling och lätt terrängvagn). Tolkvarnare ska hålla samband mellan föraren och tolklaget. Sambandet kan vara muntligt eller med ringledning.

Om tolkvarnare inte kan tilldelas en säker plats eller inte kan hålla fullgott samband med föraren och/eller tolklaget, får inte tolkning ske efter fordonet.

15. Tolklag och tolklina. – Högsta tillåtna antal tolkande efter olika fordonstyper framgår av tabellen nedan.

Tabell 6.1. Antal tolkande.

Fordon	Antal tolkande
Motorcykel	2
Snöskoter på väg	2
Terränghjuling/lätt terrängvagn	8
Personbil	8
Lätt lastbil/lätt personterrängbil	8
Tung lastbil/tung personterrängbil	16
Bandvagn	16
Bandvagn vid goda förhållanden ^a	24

a Bred och rak väg, bra väglag, låg trafikintensitet och god tolkvana hos tolklaget.

Tolkvarnarens varningsrop ska vidarebefordras (ropas) bakåt inom tolklaget.

Vid tolkning på väg får tolkning endast ske med en lina bakom dragfordonet (seriekopplade linor). Dock får man tolka på ömse sidor av tolklinan.

REGLEMENTE

I mörker eller vid nedsatt sikt ska kökarlen bära lampa eller lysstav som visar rött sken bakåt.

Tolklinan ska ha minst två röda och två gula reflexbrickor mellan dragfordonet och tolklaget. Avståndet mellan dragfordon och tolklaget ska vara minst 6 meter.

Vid tolkning efter motorcykel, snöskoter, terränghjuling eller lätt terrängvagn ska det vara minst 2 meter till förste tolkande. Tolklinan behöver inte vara utmärkt med röda eller gula reflexbrickor.

16. Hastighet och avstånd. – Vid dagsljus får hastigheten vid tolkning vara högst 30 km/h och vid mörker eller nedsatt sikt högst 20 km/h.

Väglag, väder- och trafikförhållanden samt personalens tolkvana och kondition kan göra att tolkning måste ske med lägre hastighet.

Avståndet från sista person i ett tolklag till efterföljande militärt fordon ska vara minst 100 meter.

17. Tolkning över eller in på väg. – Tolkning över eller in på väg får ske endast om polis eller trafikpost dirigerar trafiken vid övergången eller platsen för påfarten.

18. Förbud. – Tolkning får inte ske vid passage av plankorsning eller vid passage av järnväg i terräng.

19. Varningsskylt. – Vid tolkning på väg ska det finnas skylt med texten ”VARNING! Tolkande trupp” framtill på tolkfordonet. Vid mörker ska skylten vara belyst eller vara av reflekterande material. Skyltkrav finns inte vid tolkning efter motorcykel, terränghjuling, snöskoter eller lätt terrängvagn.

20. Utrustning. – Den som tolkar ska bära handskar, vid tolkning på väg i mörker ska reflexband bäras på den del av kroppen som är längst ifrån tolklinan och de ska vara lågt placerade, högst i midjehöjd.

REGLEMENTE

Tyngre utrustning, t.ex. granatgevär, pansarskott och minor, får inte bäras utan lastas på fordon.

21. Utbildning. – Grundläggande övningar i tolkning bör äga rum på vägar där allmän trafik inte förekommer. Finns det trafikanter på övningsvägen ska de varnas genom trafikvarnare/trafikpost i båda ändar av den vägsträcka som används under övningen.

22. Säkerhetsbestämmelser vid kyla. – Om det bedöms att temperatur och vindförhållanden kan ge kyleffekt som är lägre än minus 20° C, ska den transporterade/tolkande personalen dels vara klädd för kyla, dels vara särskilt uppmärksam på risken för kylskador (förfrysningar). Tolkpassen bör då delas upp enligt följande exempel:

- tolkning 20 minuter
- fotmarsch eller skidmarsch 5 minuter
- tolkning 20 minuter
- fotmarsch eller skidmarsch 5 minuter
- rast 10 minuter.

Vindkyltabell: Kyleffekten på bar hud bedöms med utgångspunkt från rådande temperatur och med hänsyn till vindstyrkan. Vid tolkning och trupptransport på öppna fordon bedöms kyleffekten även med hänsyn till vindriktning och fartvind. Vindkyltabellen tar inte hänsyn till luftfuktighetens eller solens påverkan.

Vind	Lufttemperatur °C										Vind
	m/s	0	-5	-10	-15	-20	-25	-30	-35	-40	
2	-2	-8	-14	-20	-26	-32	-37	-43	-49	-55	~7
4	-4	-10	-17	-23	-29	-35	-41	-47	-53	-60	~15
6	-5	-12	-18	-25	-31	-37	-44	-50	-56	-63	~20
10	-7	-14	-20	-27	-34	-40	-47	-53	-60	-67	~35
14	-8	-15	-22	-29	-35	-42	-49	-56	-63	-69	~50
18	-9	-16	-23	-30	-37	-44	-51	-58	-65	-71	~65
22	-10	-17	-24	-31	-38	-45	-52	-59	-67	-74	~80

Risk för kylskador   Stor risk för kylskador   Mycket stor risk för kylskador

Bild 6.1. Exempel på beräkning av kyleffekten

7 Beslutade undantag för chef organisationsenhets tillämpning

Grunder

---

1. Vid utbildning och övning. – Organisationsenhetschef får i särskild ordning besluta om tillämpning av nedan angivna undantag.

Om det i övningen finns personal som tillhör flera organisationsenheter ska beslut om undantag fattas av den befattningshavare som är övergripande övningsledare för hela övningen. Dock lägst organisationsenhetschef. Vid stora militära övningar fattas undantagsbeslut av den övergripande övningsledaren.

Inför beslut ska kontroll ske av:

- syftet med övningen
- övningsledarens och truppförande chefs kompetens
- truppens utbildningsnivå
- övningsplats
- övningsplan inklusive riskhanteringsprocess.

Beslut ska dokumenteras och arkiveras samt delges Arméstaben marksäkerhetssektionen (Ast Marksäk) och alla i övningen ingående organisationsenheter. All deltagande personal, oavsett nivå eller roll, ska vara medveten om att undantag från *SäkR Trafik* tillämpas.

Genomförd utbildning eller övning där organisationsenhetschef beslutat om tillämpning av dessa undantag, ska utvärderas. Utvärderingen ska dokumenteras och kopia insändas till Ast Marksäk.

Vid militär övning

---

2. Undantag från vilotidsbestämmelser vid militär övning. – Om det vid planering av en militär övning framkommer behov av att, under delar av övningen, göra undantag från vilotidsbestämmelser enligt grundbestämmelsen i *5. kapitlet moment 1, 1. och 3. punkterna*, får sådant beslut fattas av organisationsenhetschef. I beslutsprocessen och det dokumenterade, skriftliga beslutet ska det framgå vilken utökad/ytterligare riskhanterings- och riskreducerande åtgärder som ska vidtas under tiden för undantagets tillämpning. I beslutet ska även framgå mellan vilka tidsnummer som undantaget får tillämpas.

Undantagsbeslut får tillämpas under 72 timmar i en följd av den personal som ingår i övningen. Därefter ska personal som nyttjat undantag från vilotidsbestämmelserna, oavsett om tiden understiger 72 timmar eller inte, återta viloläget under minst 9 timmar varav huvuddelen ska utgöras av sömn. Efter viloperioden ska förnyad riskanalys avseende viloläget göras. Därefter kan ny 72-timmarsperiod med tillämpning av undantag från vilotidsbestämmelsen påbörjas.

När beslut enligt ovan fattats av organisationsenhetschef och undantag ska tillämpas ska tillämpningsbeslut fattas av lägst bataljonschef (eller kompanichef vid fristående kompani). Beslutet ska dokumenteras i krigsdagbok eller motsvarande. Tillämpningsperioden (om maximalt 72 timmar) får endast påbörjas i direkt anslutning till en avslutad viloperiod enligt grundbestämmelser. Observera att inom bataljon (eller fristående kompani) som tillämpar organisationsenhetschefs beslut enligt ovan kan kompanier och plutoner påbörja tillämpning av undantag från vilotidsbestämmelserna vid olika tidsnummer inom ram för bataljonchefsbeslut. Det ska vid dessa tillfällen dokumenteras i bataljonens

krigsdagbok eller motsvarande dokumentation vilket kompani/pluton som påbörjar tillämpning av undantag vid vilket tidsnummer.

När beslut enligt ovan fattats och undantag nyttjas ska följande beaktas:

- Under tiden för tillämpning av undantag från vilotidsbestämmelser ska systematisk minisömn/tupplur genomföras (även under dagtid) enligt *moment 5:1, 3. punkten* för att tillräckligt viloläge har förutsättningar för att kunna upprätthållas.
- Tidkort ska alltid föras enligt bestämmelser i *moment 5:1, 4. punkten*.
- Chef (oavsett nivå) som beordrar körning när undantag från vilotiden tillämpas ska i direkt anslutning till körningen förvissa sig om att föraren har tillräckligt bra viloläge för att hela körningen kan ske utan att trafiksäkerheten sätts i fara. Chef och förare ska vara överens om att viloläget är tillräckligt så hela körningen kan genomföras utan att trafiksäkerheten sätts i fara vilket ska dokumenteras på förarens tidkort.

3. Övriga undantag för chef organisationsenhets tillämpning. –

- Trots bestämmelserna i 2:16 får Försvarmaktens personal, som inte innehar svenskt militärt förarbevis, vid tillämpning av *Förordning om Försvarmaktens stöd till civil verksamhet (2002:375)* eller *Lag om skydd mot olyckor (2003:778)*, framföra fordon som brukas av Försvarmakten, efter för uppgiften anpassad genomförd utbildning. Personalen i fråga ska ha rätt körkortsbehörighet samt goda kunskaper och erfarenheter i framförande av motsvarande fordon.
- Trots bestämmelserna i 4:1 och 4:4 får bärande av personlig stridsutrustning och användande av bilbälte anpassas beroende på situationen. Vid övning och utbildning i Sverige får detta undantag endast tillämpas inom övningsområde enligt *SäkR G 2:24*.
- Trots bestämmelserna i 4:2 får bärande av reflex vid militär övning regleras i övningsbestämmelser.
- Trots bestämmelserna i 4:6 och 4:7 får instruktör på anläggning för strid i bebyggelse framföra lätt terrängvagn med ratt eller styre utan att bära skydds- eller stridshjälm om framförandet sker i låg hastighet.

REGLEMENTE

- Trots bestämmelserna i 4:6 och 4:7 får lätt terrängvagn med ratt eller styre framföras i låg hastighet vid ammunitions - och minröjningsverksamhet när kemskyddsdräkt måste bäras utan att förare, passagerare eller passagerare på tillkopplat terrängsläp bär skydds- eller stridshjälm.
- Trots bestämmelserna i 5:31 får fordon backas utan avsutten ledare när det med hänsyn till omständigheterna inte är lämpligt att göra avsittning.
- Trots bestämmelserna i 6:4 4. stycket, 6:5, 6:6, 6:9 2. stycket, 6:10 samt 6:11 3. punkten får fordonsburen minspaning genomföras från fordon om fordonet framförs med rätt anpassad hastighet och om bestämmelser när det gäller minspaning följs i övrigt.
- Trots bestämmelserna i 6:4 får varnare avdelas även om denne inte har eget säte med bälte. Fordonet får under dessa omständigheter inte köras fortare än 30 km/h.
- Trots bestämmelserna i *moment* 6:5 får transport av stående personal på flak ske vid civilt arrangemang där Försvarsmakten deltar. Transporten ska då genomföras enligt civila bestämmelser, lokala ordning- och säkerhetsbestämmelser och övriga nödvändiga försiktighetsåtgärder för en säker transport. Transport av stående personal på flak är endast tillåtet vid paradområdet, inte vid till- eller fråntransport.
- Trots bestämmelserna i 6:7 får personal och gods samlastas i Bandvagn 206 och 208 med varianter om lastförskjutningsskyddet är monterat och om fordonsbesättningen är utbildad på och har kontrollerat lastförskjutningsskyddet. Passagerarna ska ha övat på nödutrymning med monterat lastförskjutningsskydd och minst två utrymningsvägar ska vara tillgängliga.

För tillämpning vid insats i operationsområde

---

4. Vid insats i operationsområde. – Kontingentchef får, då situation så kräver, besluta om undantag enligt nedan under insats. Beslut inklusive handlingsregler för nyttjande av avsteg ska dokumenteras och arkiveras.

- Trots bestämmelserna i 4:6 och 4:7 får körning med lätt terrängvagn med ratt eller styre ske i låg hastighet på hårdgjord mark inom bas- eller campområde utan att förare eller passagerare bär hjälm.
- Trots bestämmelser i 4:6 och 4:7 får hjälmanvändningen situationsanpassas vid körning med lätt terrängvagn, när körning sker i områden med extrem hetta.
- Trots bestämmelserna i 4:6 och 4:7 får lätt terrängvagn med ratt eller styre framföras i låg hastighet vid ammunitions- och minröjningsverksamhet när kemskyddsdräkt måste bäras utan att förare, passagerare eller passagerare på tillkopplat terrängsläp bär skydds- eller stridshjälm.
- Trots bestämmelserna i 5:3–6 samt 5:12–14 får hastighet, omkörning och belysningsgrader anpassas beroende på situation. Dessutom tillämpas vid behov belysning enligt lokala lagar och regler i insatsområdet vid färd på väg.
- Trots bestämmelserna i 5:23 och 5:24 får passage av plankorsning (järnvägs korsning) utan säkerhetsanordningar medges utan trafikvarnare, under förutsättning att försiktighet iakttas.
- Trots bestämmelserna i 5:31 får fordon backas utan ledare när det inte är lämpligt att göra avsittning med hänsyn till omständigheterna.
- Trots bestämmelserna i 6:5–7 får transport av personal på flak ske utan att färdvägen är fastställd genom stående order eller liknande om situationen är sådan att det är enda möjligheten vid till exempel evakuering. Vid möte med annat fordon anpassas agerandet till situationen. Risker för vältning vid dikeskörning ska beaktas. Trafiksäkerheten får inte sättas i fara för den transporterade personalen.

REGLEMENTE

Bilaga 1. Begreppsförklaringar och definitioner

Tidkort	Dokument som utvisar innehavarens vilotid dygnsvis. Tidkortet ska minst innehålla namn, organisationsenhetstillhörighet, datum som verksamheten omfattar, innehavarens namnteckning och dygnsvis signatur från truppförande chef.
Varnare	Person som av fordonschef eller lägst gruppchef är utsedd att stå eller sitta på anvisad plats för att kunna varna och hålla utkik efter hot eller liknande för att bistå både fordonschef och eventuella andra kolonnfordon. Jmf. Flygvarnare eller takskytt.

REGLEMENTE

Redaktionell information

Den här utgåvan är en revidering av *Reglemente Verksamhets säkerhet Trafik 2020*.

Det huvudsakliga arbetet har bedrivits av bokansvarig Johan Pihlström, FM Trafiksäkerhetschef, i samverkan med chefen för arméstabens marksäkerhetssektion, Jon Hermansson.

Översyn har även gjorts av befintlig text för att förenkla för läsaren att ta del av giltiga bestämmelser, detta med stöd av MSS publikationsavdelning.

Bildförteckning

Samtliga bilder är hämtade ur *Reglemente Verksamhets säkerhet – Trafik 2020*.

REGLEMENTE

SäkR Trafik gäller för alla som använder fordon som är i bruk i Försvarsmakten.

SäkR gäller vid övningar, utbildning och insatser som inte innebär en direkt stridshandling.

FÖRSVARSMAKTEN

---

107 85 Stockholm
www.forsvarsmakten.se

SÄKR TRF
M7739-353141
Versionsnr: 3.0 ÄÖ